

REKOMENDACJA KLUCZOWA

W zakresie delimitacji obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją z uwagi na przeszłość PPGR

Warunki brzegowe wsparcia: Wsparcie powinno być długoterminowe, zogniskowane na obszarach wymagających interwencji, prowadzone przez profesjonalne podmioty przy czym, przy świadczeniu usług przez podmioty zewnętrzne, lokalne podmioty powinny nabywać kompetencji w tym zakresie. Wsparcie powinno być regresywne tak by to lokalne społeczności brały na siebie odpowiedzialność finansową za realizację działań.

Wsparcie powinno opierać się na założeniu, że wspieramy 6 obszarów:

- Jednostkę – mieszkańca obszaru poPGR-owskiego;
- Rodzinę – zamieszkuje obszar poPGR-owski od której zależy postawa wobec zmian jej członków np. podjęcia pracy, podjęcia terapii alkoholowej etc
- „Wspólnotę” zamieszkuje obszar poPGR-owski która w założeniu powinna stać się faktyczną wspólnotą ukierunkowaną na wspieranie pozytywnych zachowań i dbającą o swoje otoczenie
- Obszar zamieszkania mieszkańców poPGR-owskiego wraz z całą infrastrukturą mieszkaniową, mediami i infrastrukturą społeczną
- Otoczenie miejsca zamieszkania obszaru poPGR-owskiego np. pozostałą część gminy, pracodawców, lokalnych aktywistów, otoczenie instytucjonalne
- Obszar tożsamości lokalnej odpowiadającej za to że wiem kim jestem, kim jest moja rodzina i wspólnota i znam ich historię

Jednocześnie proponujemy aby koordynatorem wsparcia dla społeczności obszaru po PGR-owskiego było Centrum Usług Społecznych¹. Przy określaniu poziomu wsparcia, wkładu własnego, oczekiwań merytorycznych należy pamiętać, obszary po PGR-owskie leżą często na terenie niezamożnych gmin a w wielu przypadkach obszary te leżały na końcu listy zainteresowań samorządów i lokalnych społeczności.

Wiedza nt. obszarów poPGR-owskich

Delimitacja obszarów po PGR-owskich opierać się powinna na dwóch płaszczyznach:

- Identyfikacji obszarów (na poziomie miejscowości) które w momencie zmian ustrojowych po 1989 roku były zdominowane przez gospodarkę uspołecznioną;

¹ Ewentualnie przy braku CUS może być to OPS, jednak CUS posiada szersze instrumentarium działań (np. organizator społeczności lokalnej).

- Określenia (na podstawie zestawu wskaźników) miejscowości, w których nadal występują problemy specyficzne dla społeczności po-PGR-owskich.

Głównym problemem w zakresie trafnego określenia, które z obszarów na których działały PGR-y, nadal boryka się ze specyficznymi problemami, jest fakt, iż często są to enklawy na terenach gmin, które jako jednostka administracyjna w świetle danych statystycznych prezentują się często jako pozbawione problemów (lub problemy nie występują w szczególnym nasileniu). Ponadto wsparcie rzadko trafia do obszarów najbardziej problemowych na terenie gminy z uwagi na fakt, iż łatwiej jest tam realizować działania. Występowanie zjawiska creamingu², jest jednym z głównych zagrożeń w przypadku braku uszczegółowionej delimitacji problemowych miejscowości po-PGR-owskich.

Narzędzia delimitacji:

- Określenie katalogu miejscowości gdzie w 1989 roku dominowała gospodarka uspołeczniona (na podstawie zasobów informatycznych KOWR/MRiRW).
- Cykliczne badanie ilościowe obszarów po PGR-owskich (pomoc techniczna GUS i MRPIPS) w zakresie natężenia występowania problemów społecznych i gospodarczych³.

Proponowane wskaźniki:

- Ponadprzeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej (dane OPS)
- Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (dane gminy/GUS)
- Wysoki natężenie bezrobocia (dane PUP)
- Niska dostępność do podstawowych usług (przedszkole, szkoła) – (GIS)
- Dostępność utwardzonej drogi (dane gminy)
- Zmiany w liczbie i strukturze ludności (GUS)
- Udział gospodarstw indywidualnych (KOWR)
- Wskazanie miejscowości przez JST (gmina)⁴

Sfinansowano przez Narodowy Instytut
Wolności – Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego
ze środków Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018–2030

Projekt Think-Thank wyzwania dla rozwoju obszarów wiejskich jest finansowany przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków PROO na lata 2018-2030.

² Np. dobieranie uczestników projektów z perspektywą lub z większymi możliwościami podjęcia zatrudnienia. Takie podejście jest korzystne dla beneficjenta, który może nie ponieść negatywnych konsekwencji związanych z nieosiągnięciem wskaźników efektywności zatrudnieniowej.

³ Optymalnym wariantem byłoby uzupełnienie badania o badanie ankietowe JST

⁴ W przypadku braku badania ankietowego JST w ramach delimitacji